

Викладач: к.ю.н., доц. Мікічурова О.В.

e-mail: olga_mikichurova@yahoo.com

Теми з дисципліни: «Державні та місцеві фінанси»

Тема 1: Поняття державних та місцевих фінансів

План

1. Види фінансів
2. Публічні та державні фінанси
3. Місцеві фінанси в фінансовій системі країни

Тема 2: Державна фінансова політика та механізм її реалізації

План

1. Поняття та типи фінансової політики
2. Історія та становлення фінансової політики України
3. Фінансовий механізм
4. Характеристика сучасної фінансової політики України у період воєнного стану.

Тема 3: Організаційні основи управління публічними фінансами

План

1. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів
2. Міністерство фінансів України,
3. Державне казначейство України,
4. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку,
5. Державний комітет фінансового моніторингу України

Тема 4: Податки та податкова система

План

1. Сутність та характеристика податків
2. Класифікація податків
3. Податкова система та податкова реформа 2015р.

Тема 5: Бюджет та бюджетна система

План

1. Поняття бюджету. Бюджет як економічна категорія. Формування бюджету.
2. Бюджет як фінансовий план
3. Фінансові протиріччя у суспільстві пов'язані з формуванням бюджету і способи їх вирішення.

Тема 6: Державний бюджет України

План

1. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи України
2. Види бюджетів
3. Принципи побудови бюджетної системи

Тема 7. Формування інституту місцевого самоврядування

План

1. Історичні корені місцевого самоврядування
2. Становлення місцевих податків та зборів
3. Методи розмежування доходних джерел центрального та місцевих бюджетів.
4. Сучасне місцеве оподаткування в інших країнах.

Тема 8: Місцеві бюджети України

План

1. Фінансова автономія місцевих органів влади. Органи управління місцевими фінансами.
2. Формування позабюджетних, валютних і інших цільових фондів місцевих органів влади. Місцеві податки та збори.
3. Інститут комунальної власності в системі місцевих фінансів. Внутрішні міжурядові фінансові відносини.
4. Формування інституту місцевого самоврядування.

Тема 9: Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

План

1. Поняття та структура фондів цільового призначення.
2. Загальнодержавні цільові фонди України

3. Недержавні фінансові фонди
4. Особливості фінансових відносин в сфері страхування

Тема 10: Державний кредит і державний борг

План

1. Поняття та форми державного кредиту
2. Поняття та види державного боргу
3. Управління державним боргом

ПОРЯДОК ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМ

Опрацювання кожної теми студентом, який навчається на індивідуальному графіку відбувається шляхом самостійної письмової (друкованої або від руки) відповіді студента на кожне питання кожної теми і надсилання відповідей викладачу на електронну пошту olga_mikichurova@yahoo.com. При цьому в темі листа студент має зазначити дисципліну, своє прізвище курс і групу навчання. Самі відповіді мають бути у форматі ворд або пдф і обов'язково підписані прізвищем студента із зазначенням теми. Кожне питання на яке відповідає студент в рамках теми має бути підписане. Оцінюється завдання мах. у 5 б. - кожна тема.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом дистанційної форми навчання навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 1.

Таблиця 1

Оцінювання окремих видів навчальної роботи студента

Оцінювання окремих видів навчальної роботи студента		
Вид навчальної роботи	Макс. кількість балів	Макс. кількість балів
Самостійне опрацювання тем у формі надання письмових відповідей на питання до тем	30 (сумарна)	

Виконання модульної контрольної роботи	30	
Всього за модуль	60	
Семестровий іспит		40
Усього за семестр		10
		0

Виконані види навчальної роботи зараховується студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку

Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

Якщо студент набрав менше 20 балів протягом семестру він не допускається до складання іспиту з дисципліни.

Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

			дисципліни
--	--	--	------------

«Відмінно» - А (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - ВС (74-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (64-73 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) - виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль знань має за мету залучення студента до систематичного опрацювання пройденого матеріалу.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки студентів за визначеною темою та здійснюється шляхом:

- вибіркового усного опитування студентів в аудиторії по питаннях теми, в т.ч. заданих для самостійного вивчення;
- дискусійного обговорення питань за змістом теми;
- обговорення проблемних питань;
- виконання письмових тестових завдань;
- активної участі студента в розгляді питань в аудиторії (внесення уточнень, доповнень, зауважень до відповідей тощо).

Проміжний (модульний) контроль проводиться з метою визначення стану поточної успішності студентів за певний період навчання за опрацьованими в аудиторії та самостійно темами.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання студентів на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах та здійснюється у формі заліку.

Приклад завдань для модульного контролю у формі тестових завдань

1. Під державним бюджетом, з економічної точки зору, розуміють:
  - а) головний фінансовий план країни;
  - б) систему показників, що характеризують величину мобілізованих і використаних фінансових ресурсів за відповідний період;
  - в) централізований фонд фінансових ресурсів держави, який використовується для виконання покладених на неї функцій;
  - г) систему грошових відносин між державою, з одного боку, і фізичними та юридичними особами, з іншого, з приводу створення та використання фондів централізованих грошових коштів.
2. Державний бюджет України, як фінансовий план держави, затверджується:
  - а) Постановою Кабінету Міністрів України;
  - б) Указом Президента України;
  - в) Верховною Радою України;
  - г) Рішенням Міністерства фінансів України.
3. Сукупність показників усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи:
  - а) зведений бюджет України;
  - б) бюджетна система України;
  - в) Державний бюджет України;
  - г) місцеві бюджети України.
4. Видатки бюджету відповідно до економічної класифікації поділяються на:
  - а) внутрішні та зовнішні;
  - б) поточні та капітальні;
  - в) захищені та незахищені;

г) власні та делеговані.

5. Строк дії бюджету називається:

- а) бюджетним роком;
- б) бюджетним процесом;
- в) бюджетним періодом;
- г) бюджетним устроєм.

6. Бюджетний процес – це:

а) регламентована законом діяльність органів влади та управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету;

б) підготовка юридичного документа, що асигнує фонди коштів за групами статей;

в) стратегічна дія, яка охоплює багаторічний і оперативний фінансовий план з розподілу ресурсів відповідно до визначених цілей;

г) функції, повноваження та відповідальність органів влади й управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету.

7. Які показники характеризують стан бюджету як фінансового плану:

а) рівновага доходів і видатків бюджету, бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит;

б) бюджетний дефіцит, баланс бюджету, профіцит, надлишок;

в) бюджетна рівновага, дефіцит, надлишок;

г) баланс бюджету, бюджетний дефіцит, бюджетний надлишок.

8. Бюджетний дефіцит характеризується як:

а) перевищення видатків над доходами;

б) перевищення доходів над видатками;

в) сума субвенцій, наданих місцевим бюджетам;

г) обсяг поточних видатків бюджету.

9. Бюджетний профіцит характеризується як:

а) перевищення видатків над доходами;

б) перевищення доходів над видатками;

в) рівновага бюджетних доходів і видатків;

г) немає правильної відповіді.

10. Джерелами покриття бюджетного дефіциту є:

а) державний кредит, податки, прибуток, інвестиції;

б) державні запозичення, грошова емісія;

в) міжнародний кредит, валютний фонд держави, монетарні метали;

г) євровалюта, промислове золото, діаманти, національний дохід.

11. Податки — це обов'язкові платежі:

- а) юридичних осіб до місцевих бюджетів залежно від розміру доходів;
- б) фізичних осіб до бюджетної системи залежно від вартості майна;
- в) юридичних і фізичних осіб до бюджетної системи залежно від вартості майна, розміру доходу або обсягу споживання.

12. За допомогою податків перерозподіляються:

- а) резервні фонди;
- б) ВВП і НД;
- в) вартість основного капіталу;
- г) вартість робочої сили.

13. До загальнодержавних податків та інших обов'язкових платежів належать:

- а) акцизний збір;
- б) ринковий збір;
- в) рентні платежі;
- г) податок на прибуток підприємств;
- д) комунальний податок;
- є) збір за паркування автотранспорту.

14. До місцевих податків та інших обов'язкових платежів належать:

- а) податок на рекламу;
- б) плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності;
- в) збір за забруднення навколишнього середовища;
- г) збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг;
- д) податок на промисел.

15. До податків, які стягують з юридичних осіб, належать:

- а) податок на прибуток;
- б) податок на додану вартість;
- в) податок на промисел;
- г) прибутковий податок;
- д) акцизний збір.

16. До податків, що стягують з юридичних і фізичних осіб, належать:

- а) земельний податок;
- б) податок на промисел;

в) податок із власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів;

г) комунальний податок.

17. У чому полягають обов'язки платників податків та інших обов'язкових платежів:

а) сплачувати належні суми податків у встановлений законодавством термін;

б) надавати в Державну податкову інспекцію (ДПІ) документи, що підтверджують право на пільги з оподаткування;

в) дозволяти посадовим особам Державної податкової інспекції обстежувати приміщення, які використовуються для одержання доходів та пов'язані зі змістом об'єкта оподаткування;

г) оскаржувати у встановленому порядку рішення ДПІ та дії окремих посадових осіб.

18. У чому полягає сутність податку на додану вартість (ПДВ):

а) прямий податок, що сплачується в бюджет за ставкою 19 % вартості товару;

б) непрямий податок, який включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;

в) прямий податок, сплачений у бюджет покупцями товару;

г) непрямий податок, що включається в ціну товару, сплачується в бюджет покупцями товару.

19. Акцизний збір стягується з:

а) оборотів від реалізації виготовлених в Україні підакцизних товарів шляхом їх продажу;

б) митної вартості імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту;

в) оборотів від реалізації товарів на митній території України;

г) оборотів від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

20. Хто є дійсним платником ПДВ та акцизного збору:

а) виробник товару;

б) торговельне підприємство;

в) споживачі товарів та послуг;

г) всі відповіді правильні

21. Страховий ризик — це:

а) конкретне явище або сукупність явищ, при настанні яких проводяться виплати із наперед створеного страхового фонду в грошовій формі, що пов'язані з ймовірністю настання несприятливих подій;

б) одинична подія, яка має суб'єктивний характер і підлягає регулюванню з боку людей;

в) несприятливі обставини у господарській діяльності суб'єктів господарювання, призводять до перерв у виробництві;

г) аномальні явища в природі.

22. Суб'єктами страхування є:

1) страхувальник, страховик, застрахований, вигодонабувач;

2) страхувальник, страховик, застрахований, страхові агенти, страхові брокери;

3) життя, майно, грошові кошти, матеріальні цінності, відповідальність різних видів, договірні обов'язки;

4) страхові випадки.

23. Об'єктами страхування є:

1) життя, здоров'я, працездатність страхувальника або застрахованої особи;

володіння, користування та розпорядження майном; відшкодування страхувальником заподіяної ним шкоди застрахованій особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі;

2) особисте страхування; майнове страхування; страхування відповідальності;

3) страхувальник, страховик, застрахований;

4) ризик втрати, знищення або пошкодження майна; ризик збитків у підприємницькій діяльності.

24. Які функції виконує страхування:

а) формування і використання фінансових ресурсів;

б) відтворювальну та стимулюючу;

в) ризикову, превентивну, заощадження коштів і контрольну;

г) фіскальну й економічну.

25. Виділіть характерні ознаки страхування:

а) обов'язковий характер настання страхових випадків;

б) замкнута розкладка збитку, перерозподіл його в просторі та часі, відшкодування збитків, випадковий характер виникнення;

в) розподільчий характер відносин і формування фондів грошових коштів;

г) платіжність, поверненість і цільовий характер використання грошових коштів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні джерела

1. М.І. Карлін Державні фінанси України: навч. посібник. К: Знання 2008.
2. Василик О.Д. Державні фінанси України: навч. посібник. К.: Вища шк., 2007.
3. Петленко Ю.В., Рожко О.Д. Місцеві фінанси: конспект лекцій. К: Кондор 2011.
4. Демківський А.В. Гроші і кредит: навч. посіб. К.: Дакор, 2005. 528 с.
5. Деркач Н.І. Бюджет і бюджетний процес в Україні. Дніпропетровськ, 2005.
6. Семко Т.В. Гроші та кредит у схемах та таблицях. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 158 с.
7. Л.М. Попова, С.М. Попова, В.І. Успенко Казначейська справа: Навчальний посібник, 2019р., 190с.
8. Фінанси: курс для фінансистів: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 567 с.

Допоміжні джерела

9. І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська Бюджетна система: Навчальний посібник: Друге видання, перероблене і доповнене, Харків, 2015
10. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 432с.
11. Власова Н.О., Фінанси підприємств: Навч. посіб. К.: Центр учбової освіти, 2007. 271 с.
12. Єпіфанов А.О. Бюджет і фінансова політика України: Навч. посібник. К.: Наук. думка, 1997.
13. Загородній А.Г. Фінансовий словник. Львів: Видавництво Державного університету — Львівська політехніка, 2006. 384 с.
14. Івасів Б.С. Гроші і кредит: підручник. 3-тє вид., змін. і доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. 528 с.
15. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2005. 240 с.
16. Нормативно-правові акти (Закони України, Кодекси, Постанови тощо).